

PRATA OM TEATER

Ska du och dina elever besöka teatern för att se en föreställning?

Vissa har aldrig varit på teater, vissa är väldigt teater-vana och kanske själva går på teaterskola på fritiden. Hur som helst kan det vara en god idé att förbereda sig genom att *prata om teater*. Här hittar ni några övningar ni kan göra för att få igång tankarna och samtalet kring ert kommande teater-besök. Det finns inga rätt eller fel! Syftet är att väcka nyfikenhet och på ett prestigelöst och lustfyllt sätt undersöka teaterns värld tillsammans med sina klasskompisar.

Använd de övningar du tycker passar bra för just dina elever och era förutsättningar. Det finns olika utförande-alternativ efter varje övningsbeskrivning så att du som lärare kan anpassa övningen utefter din grupp. Du hittar även en teaterordlista med ett urval av teaterord som ni kan titta närmre på eller använda för att söka svar på eventuella frågor som dyker upp under arbetet.

Samtalshandledning för respektive uppsättning hittar du på vår hemsida www.dalateatern.se/samtalshandledningar
Där hittar ni övningar för att arbeta med tematiken i våra barn- och unga-produktioner.

Har ni andra funderingar kring Dalateatern Barn & Unga? Tveka inte att höra av er:

Malin Byman
Dramapedagog Dalateatern
malin.byman@dalateatern.se
023-777 621

Berätta om Dalateatern- er egen teater!

Dalateatern- Länsteatern i Dalarna har funnits sedan 1975.

Dalateatern har ett uppdrag att spela teater för hela Dalarnas län. Vi är er teater!

Vi gör oftast tre till fyra produktioner/pjäser per år. Barn- och ungdomspjäser spelas dagtid, ibland kvällstid på exempelvis skollov. De offentliga föreställningarna som är mer riktade till en äldre, vuxen publik spelas på kvällstid och helger. Vårt teaterhus finns i Falun, men vi turnerar och spelar på många andra platser i hela Dalarna. Då tar vi med oss all scenografi och bygger upp scenen på den plats där vi ska spela. Dalateatern har en fast anställd dramapedagog som vår skolpublik får möta före- och efter föreställningen för att fördjupa teaterupplevelsen genom att själva få arbeta med och fundera kring pjäsens tematik. Här får publiken själva vara aktiva och deras tankar är det som är viktigt och det som ska få ta plats. De skådespelare som arbetar på Dalateatern har oftast en konstnärlig högskoleutbildning. På teatern arbetar även kostymmästare, rekvisitör, maskör, producent, kommunikationsansvarig, sufflör, regissör, belysningsmästare och många, många fler. Det är många olika kunskaper som behövs för att driva en teater.

I mån om tid genomför vi även en hel del andra projekt utöver våra teaterproduktioner. Läs mer om oss på vår hemsida:

www.dalateatern.se

ÖVNINGAR

ETT-ORDS-RUNDA

Vad är teater? Alla sitter i ring på stolar, var och en säger ett ord de tänker på när de hör ordet **teater**. Det ska vara ord som inte är värderande. Exempelvis ord som handlar om vad som exempelvis finns på en teater, vad man kan göra på en teater, vilka som arbetar där osv.

Alltså inte ord som *kul*, *tråkigt* osv som är värderande.

Alternativ 1

Skriv på lappar, lägg i en ask. Läraren läser upp alla ord.

Alternativ 2

Prata två och två och bestäm ett ord gemensamt som sedan berättas för hela gruppen.

Alternativ 3

Brainstorma fritt, skriv upp på tavlan vad som sägs av eleverna.

Dyker det upp några frågor kan ni söka efter svaret tillsammans i exempelvis **teaterordlistan**, eller ta med frågorna till oss på teatern när ni kommer hit.

ATT VARA PUBLIK

Du kan vara publik på en mängd olika platser och på en mängd olika sätt. Beroende på var du är publik någonstans finns det olika förhållningsregler.

Instruktion

Dela in klassen i 2 lika stora grupper. **Grupp A** och **Grupp B**.

Grupp A får i uppgift att gemensamt, och utan att Grupp B hör dem, komma på ett evenemang där man kan vara publik. De skall sedan gemensamt, *i tystnad*, gestalta hur den här publiken kan se ut när de tar del av detta evenemang.

Då **Grupp B** har en gissning kring vilket evenemang Grupp A är publik till skall de, *i tystnad*, gestalta det de tror att Grupp A tittar och eller lyssnar på/deltar i.

Anser **Grupp A** att Grupp B har gissat rätt så börjar de också lägga till ljud till sin publik-gestaltning. Och då lägger även **Grupp B** till ljud till sin gestaltning.

Exempel:

Grupp A bestämmer sig för att de är på en **rockkonsert**.

De gestaltar detta genom att stå och digga till musik, slänga med håret "headbanga".

Utan ljud! Bara mimiskt.

Grupp B tror att det är just en rockkonsert som Grupp A är publik till. Då börjar de gestalta **rockbandet** på scenen, utan ljud! Bara mimiskt!

Om **Grupp A** upplever att **Grupp B** gissat rätt börjar de kanske tjoa och sjunga med osv.

Då börjar **Grupp B** sjunga och låta som t. ex instrumenten

Byt sedan så att **Grupp B** får komma på ett evenemang de skall vara publik till och Grupp A får gissa.

Följdfrågor

Vad finns det för likheter / skillnader på att vara publik....

Fotbollsmatch/Teater?

Exempel:

Likheter- Både fotbollsspelarna och skådespelarna kan höra sin publik.

Skillnader- Publiken behöver inte kunna höra vad fotbollsspelarna säger men de behöver kunna höra vad skådespelarna säger.

Film/Teater?

Exempel

Likheter – Både i filmen och på teatern spelar skådespelarna upp berättelsen. Skillnader – Film kan pausas och spolas tillbaka och den är likadan varje gång. På teatern ser varje föreställning olika ut för det sker live och det är olika personer i publiken varje dag som reagerar olika på det som händer i pjäsen som också kan påverka föreställningen.

Alternativ 1

Hitta bilder på olika publikgrupper, låt gruppen gissa vad de är publik till. Se till så att själva evenemanget finns med i bilden också. Så du bara kan täcka över det och sen visa hela bilden för klassen efter att de gissat.

Alternativ 2

Gör enbart en brainstorming kring vilka olika typer av evenemang det finns där man kan vara publik. Samtala sedan kring vilka skillnader och likheter det finns dem emellan. Helgrupp eller två och två.

DET ÄR UPP TILL BETRAKTAREN

Öva er i att tolka bilder och intryck. Det finns precis lika många tolkningar som det finns betraktare och allas tolkningar är rätt! Vi ser det vi ser och vi känner det vi känner inför ett konstverk, scenkonstföreställning m.m. Vissa bilder är väldigt figurativa och konkreta andra bilder mer abstrakta och kanske mer öppna för fri tolkning. Längst bak i häftet finns 4 st bilder som ni kan använda för att öva er i att tolka fritt!

Instruktion

Skriv ut och placera bilderna någonstans i rummet eller sätt upp dem på väggen. Ge alla elever en varsin penna och några lappar, post-it eller något liknande. Be eleverna gå runt och titta på bilderna och skriva ner alla ord som de kommer att tänka på när de tittar på bilden. Det kan vara något de ser i bilden, en känsla de får av bilden osv. Sedan går ni gemensamt igenom alla ord som skrivits till varje bild. Markera tydligt att allas tolkningar är rätt! Kanske går det att hitta på berättelser utifrån bilden? Eller skriva dikter utifrån de ord som eleverna skrivit till respektive bild.

Prata sedan om att det är exakt samma sak med teater och den föreställning ni skall se, alla har rätt till sin egen tolkning och sin egen upplevelse

TEATERORDLISTA

Ett axplock ur teaterns olika begrepp och termer. Kommer ni på fler?

AKT: en del av pjäsen. En pjäs är ibland uppdelad i två eller flera akter.

AMATÖR: på latin betyder det ”en som älskar” en person ex. skådespelare som inte har skådespeleri som sitt yrke men som skådespelar på fritiden kallas amatörskådespelare.

APPLÅDTACK: När skådespelarna & ljud- och ljus-tekniker tar emot applåder från publiken efter föreställningen.

BELYSNINGSMÄSTARE: Den som sköter ljuset på teatern, hänger upp lampor och styr ljuset under föreställningen.

LJUDTEKNIKER sköter ljudet under föreställningen.

BLACK: När ljuset släcks helt och hållet och det blir alldeles mörkt på scenen.

DEKOR: Miljön på scenen, hur scenen ser ut. Samma sak som **SCENOGRAFI**.

DIALOG: En scen/del av en scen i pjäsen där två eller flera karaktärer i pjäsen samtalar med varandra. Säger sina repliker mot varandra.

DRAMAPEDAGOG: På Dalateatern håller dramapedagogen bl.a i för- och/eller efterarbete med publiken i samband med våra produktioner. Publiken får genom ex. olika typer av drama-övningar arbeta med och reflektera kring pjäsens tematik.

DRAMATIKER: En pjäsförfattare, den som skriver pjäser.

FOAJÉ: Här samlas publiken innan föreställningsstart, och eventuellt i pausen mellan akterna.

FÖRESTÄLLNING: Du går till teatern för att se en föreställning.

GENREP: Den allra sista repetitionsdagen, en testföreställning innan premiärföreställningen, oftast inför publik.

GRADÄNG: Publikplatser med sittplatser i olika nivåer.

KOLLATIONERING: Alla som ska arbeta med pjäsen möts för första gången på teatern. Starten på repetitionsperioden.

KOSTYM: Alla plagg som skådespelarna har på sig på scenen.

KOSTYMÖR: Den som bestämmer vilken kostym som ska finnas med i en pjäs. Ritar kostymskisser.

KOSTYMMÄSTARE: Den som tillverkar/införskaffar kostymen.

KULISS: Del av dekoren/scenografin som är flyttbar.

MASK: Smink på teatern kallas mask. Kan också vara halv- eller hel-mask och inte syfta till smink.

MASKÖR: Den som arbetar med mask/smink och hår/peruk.

MANUS: Pjäsen i textform.

MONOLOG: när en skådespelare pratar själv. Längre textstycke i manuset som är tillskrivet en av rollkaraktärerna.

MYGGA: En liten mikrofon som ligger längs med kinden, används om det är svårt för skådespelarna att nå ut till hela publiken utan förstärkning. På stora scener eller utomhusscener.

PATINERING: När kostymmästaren gör så ett plagg ser gammalt eller slitet ut.

PJÄS: En berättelse/historia som spelas på en scen ofta på en teater.

PREMIÄR: Första föreställningen inför betalande/inbjuden publik.

PUBLIK: De som kommer till teatern för att se en föreställning, de sitter i SALONGEN

PUNDARE: En tyngd som läggs bakom kulissen, den tynger ner den så den inte faller omkull.

REGISSÖR: Den som tänker ut en idé utifrån en pjäs och bestämmer vad skådespelarna ska göra på scenen för att framföra berättelsen.

REKVISITA: De saker som används/finns med på scenen. **REKVISITÖREN** arbetar

med att införskaffa, tillverka eller göra om saker för att de ska passa till respektive uppsättning.

REPETITION: Tid då skådespelarna, tillsammans med regissören samt ljud och ljus, övar på att framföra pjäsen, innan den spelas för publik. Ofta ca. 8 veckor.

REPLIK: Det som skådespelarna säger i föreställningen. Replikerna står skrivna i manus.

SCEN: Den yta där skådespelarna befinner sig där berättelsen framförs. Ibland upphöjd, ibland på ett golv med publiken runt om. En scen är också en del av pjäsen. Pjäsen är uppdelad i olika scener i manuset.

SCENANVISNING: Det som står i manuset som inte sägs, men det kanske görs i handling av skådespelarna eller av ljud och ljus. Scenanvisningen kan t. ex ange en känsla/stämning för kommande scen
ex Följande scen utspelar sig i kusligt mörker eller På avstånd hörs ett skratt

SCENERIER: Hur skådespelarna ska röra sig på och över scenen.

SCENOGRAF: Den som bestämmer hur miljön på scenen ska se ut, den som bestämmer dekoren/scenografin.

STICKREPLIK: En replik som sägs av en skådespelare precis innan en annan skådespelare ska säga sin replik eller göra något. Eller så ska ljud- eller ljus tekniker göra något efter/under den repliken.

SUFFLÖR: En person som följer med i manus under hela föreställningen och hjälper skådespelarna om de tappar bort sig eller glömmer bort sina repliker.

PRAKTISKA SAKER ATT TÄNKA PÅ NÄR DU BESÖKER TEATERN

Förbered er på det praktiska genom att gå igenom följande punkter. Alla blir lugnare av att få veta tider och förhållningsregler i förväg. Du ger också eleverna större chans att få "lyckas" om du förbereder dem innan.

1. Vilken tid börjar föreställningen?
Kom i god tid så ni hinner hänga av er ytterkläder, gå på toaletten och landa lite innan ni ska gå in till salongen. Det finns ofta saker att titta på i foajén konstverk, fotografier som kanske hör till föreställningen. Ge gärna eleverna en samlingsstid som är minst 10 min innan angiven föreställningsstart.
2. På grund av brandsäkerhet behöver vår publik hänga av sig ytterkläder och stora väskor innan de går in i salongen. Plocka ur dina värdesaker ur fickor och väskor.
3. Hur lång är föreställningen?
Ta reda på hur lång tid ni skall vara på teatern, är det två akter med en paus emellan? Hur lång är pausen?
4. Se till att ha lite tid efter föreställningen så att ni inte behöver känna er stressade. Ni skall hinna hämta jackor, gå på toaletten, eventuellt prata med skådespelarna och teknikerna.
5. Ta gärna med matsäck att äta vid eventuell paus. Ta med kall mat, sallad eller liknande, då vi ej kan erbjuda uppvärmning av mat. Tänk på att ingen mat eller dryck får förtäras inne i teatersalongen. Den avsedda matplatsen lämnas så som den hittades, d.v.s hel och ren.
6. Att fota, filma eller att använda mobilen under föreställningen är strängt förbjudet! De ska vara helt avstängda alternativt på flygplansläge. Att plocka upp sin mobil under pågående föreställningen stör inte bara dem som sitter bredvid eller bakom dig i publiken utan framförallt skådespelarna

som står på scenen och teknikerna som sköter ljud och ljus, det kan även störa tekniken som används.

7. Att skratta och reagera på olika sätt på det som händer i föreställningen är helt ok! Vi tycker om att få höra hur vår publik tar emot det vi berättar! Men lämna gärna andra samtal utanför teatersalongen. Skådespelarna kan höra er från scenen.
8. Ta en extra titt innan ni lämnar teatern så ni inte glömt något!
9. Gilla oss gärna på sociala medier och ta del av vår verksamhet.

Har ni frågor gällande er bokning till någon föreställning? Ta kontakt med:

Mats Höjer, producent
mats.hojer@dalateatern.se

Har ni frågor gällande samtalshandledning, för- eller efterarbeten? Ta kontakt med:

Malin Byman, dramapedagog
malin.byman@dalateatern.se

